

KVÆGPRODUKTION
Kontakt: Tenna Bang
teba@effektivtlandbrug.dk
61 55 15 87

Urinprøver bruges til test for toksiner

Hundrede besætninger deltager i øjeblikket i et projekt, som i første omgang skal analysere toksinindholdet i majsensilagen og virkninger heraf.

AF ERIK HANSEN

For os mennesker er det det naturligste i verden at skulle aflevere en urinprøve til lægen, når særlige forhold i sundhedstilstanden skal analyseres.

I kvægstaldene har det hidtil primært været blodprøver, som er anvendt, hvis sygdomme eller sundhedsproblemer skulle opklares hos køerne. Primært nok fordi landmændene har fundet det for besværligt eller umuligt at tage urinprøve på en ko.

Men nu holder denne form for prøveudtagning sit indtog i kvægstaldene. En metode, som er mere etisk end at stikke i dyrene, og samtidig fortæller den mere om, hvordan koen

I et projekt, igangsat af Videncenter for Landbrug, Kvæg, om fusariumtoksiner i majsensilage, deltager godt 100 besætninger, heraf halvdelen fra Fyn. Kvægbrugskonsulent Per Einshøj fra Centrovic glæder sig til at se, om resultatet af urinprøverne kan anskueliggøre, hvorfor toksinniveauet er højest på Fyn. (Foto: Erik Hansen)

fungerer og har det sundhedsmæssigt.

Fyn særligt belastet

Omkring 50 prøvesæt blev forleden udleveret efter et fordermøde i Vissenbjerg, og an-

dre godt 50 jyske besætninger deltager i et projekt, der har til formål at få kortlagt indholdet i fusariumtoksiner, specielt det såkaldte DON-toksin, i majsensilagen.

Og derfor er det ekstra in-

teressant at have så mange fynske besætninger repræsenteret, idet det i sommer i en indledende undersøgelse af påvirkningen af ydelsen med anvendelse af MTX+ toksinbinder i ensilagen viste sig,

at koncentrationen af DON-toksiner var særligt fremherskende på Fyn.

- Fyn lå på et klart højere niveau i undersøgelsen, der indledningsvist omfattede screening af i alt 14 fynske besætninger. Vi er her på øen kendt for at bruge meget majs i foderationerne, da klimaet er godt for majs, og græs er samtidig vanskeligere at dyrke, da vi ikke må vande markerne, påpeger Per Einshøj, kvægbrugskonsulent hos Centrovic.

Køerne spørges

Landmændene, som nu deltager i undersøgelsen af fusariumtoksiner, bliver spurgt om dyrkningsmæssige forhold som forfrugt, sorter, svampeangreb og foderets sammensætning.

- Og ved urinprøvningen »spørger« vi så køerne, hvordan de har det med foderet og dets indhold. Urinprøverne kan teste ernæringsforholdet, syre/base indholdet og stress. I forhold til blodprøver opsamles de forskellige faktorer over længere tid i urinen, og derved opnås et bedre billede og i sidste ende et mere præcist resultat, siger kvægbrugskonsulent Niels Bastian Kristensen. Han leder det igangværende projekt, der er støttet af Mælkeafgiftsfonden 2012 og gennemføres af Videncenter for Landbrug, Kvæg.

- Umiddelbart viste tilsætning af toksinbinderen en

effekt på ydelsen, men ikke i sammenhæng med DON-toksin i foderet, fortæller Niels Bastian Kristensen. Derfor venter vi nu spændt på at få indsamlet resultaterne og den færdige rapport.

Nye perspektiver

Kvægkonsulenten ser i det hele taget nye perspektiver i at tage urinprøver i besætningerne. Her vil der eksempelvis kunne påvises unødigt udskillelse af selen, kali eller magnesium, eller opdages andre forhold, som påvirker køerne og dermed i sidste ende også effektiviteten og økonomien i bedriften.

- I forvejen har vi alle øvrige data inden for afstamning og ydelse, så ved et par årlige urinprøvninger kunne sundheden i besætningen også tjekkes og bidrage til det omfattende datamateriale med nye biologiske styringsparametre, påpeger Niels Bastian Kristensen.

Men i første omgang er jagen gået ind på de særdeles robuste fusariumtoksiner, og ikke mindst det mysterium, at koncentrationen øjensynlig er markant højere i de fynske majsmarker. Og det til trods for, at sorter og dyrkningsmetoderne ikke adskiller sig fra de øvrige landsdele.

erik@effektivtlandbrug.dk
telefon 63 38 25 28

Prøveudtagning på Christiansborg

Det tog kun et kvarter at indsamle urinprøver hos otte køer i den store stald hos Carsten Hedegaard på Østfyn.

Umiddelbart kan kvægbrugere måske godt være skeptiske over at skulle udtage urinprøver af køer i nutidens store løsdriftsstalder. Men anvendes den rette metode, kan det gøres på få minutter.

Effektivt Landbrug overværede i mandags, at gårdejer Carsten Hedegaard og fodermester Tommy Hansen fik til opgave at finde og udtage prøver fra seks køer i stalden med ejendommen Christiansborg i Måre ved Ørbæk, for dermed at medvirke til opklaringen af, hvorfor koncentrationen af fusariumtoksiner i den fynske majsensilage er højere end andre steder i landet.

Det tog imidlertid kun et kvarter at indsamle urinprøverne fra de udpegede køer med ca. 100 dage fra kælvning, blandt de godt 400 sortbrogede køer i stalden.

Forinden havde projektleder Niels

Bastian Kristensen fra Videncenter for Landbrug, Kvæg, vist dem metoden.

- Find helst en ko, som ligger ned. Når den rejser sig, skal den oftest af med vandet, og ved at massere den lige under vulva afsætter den hurtigt urinen. Når I er to til det, kan den anden være klar med glasset og sikre den rette registrering af koens nummer på glasset og udtagningskemaet.

Ud over de seks køer er der også med i sættet prøveglas til brug ved to særligt udvalgte køer, som måske er belastet som nykælver, stort huldtab, infektioner, særlig ædeadfærd eller andre specielle forhold.

Det videre analysearbejde og udarbejdelse af rapport foregår nu hos Videncenter for Landbrug, Kvæg.

Der kan læses mere om projektet på www.rumen.dk, hvor der også er vist en video om prøveudtagningen.

Carsten Hedegaard (tv) og hans fodermester Tommy Hansen i gang med udtagningen af de otte urinprøver blandt de 410 køer i staldene på Christiansborg ved Ørbæk. (Foto: Erik Hansen)